

POTILASOHJE

SÄDEHOITO

Lääkäri on suunnitellut sinulle aloitettavaksi sädehoidon ja hän laatii lähetteen sädehoitoyksikköön, joista läheisimmät sijaitsevat Oulussa ja Vaasassa. Lähetteen sisältää ne sairauttasi koskevat tiedot, joita tarvitaan sädehoidon suunnittelua varten.

Tulet saamaan kutsun sädehoidon suunnittelua varten kirjeitse kotiisi. Varaa ensimmäiseen käyntiin riittävästi aikaa. Tällä käynnillä tapaavat lääkäriin sekä sairaanhoitajan tai röntgenhoitajan ja saat tietoa sädehoidon tavoitteesta sekä toteutukseen liittyvistä asioista. Käynnillä päätetään asento, jossa hoitoa annetaan. Asennon mukaan voidaan tarvittaessa tehdä yksilöllinen muotti (tyhjiöpatja), johon asettumalla olet aina samassa asennossa sädehoitoa saadessasi tai asento varmistetaan muiden asetteluvälineiden (esim. polvityynyntä lantion alueen hoidoissa tai yläraajateline rintasyövän sädehoidossa) avulla. Pään ja kaulan alueen syöpää sairastaville valmistetaan yksilöllinen maski (lämpömuovautuva verkko).

Suunnitteluun kuuluu myös tietokonetomografiakuvaus, minkä perusteella määritetään sädehoidon kohdealue (erikoislääkäri) ja tehdään sädehoidon annossuunnitelma (sairaalafyysikko). Tietokoneen avulla sädekentät suunnitellaan ja muotoillaan yksilöllisesti anatomiset rakenteesi (tietokonetomografiakuvaus) huomioiden.

Ihollesi tatuoidaan neulan piston kokoiset pisteet (1 – 4 pistettä) sädehoitokenttiä varten. Hoitoon tullessa näitä tatuointipisteitä käytetään hyväksi muiden menetelmien lisäksi sen varmistamiseksi, että sädehoito kohdistuu oikeaan ja samaan paikkaan kaikkina hoitopäivinä.

Varsinainen sädehoito voidaan joskus aloittaa jo samana päivänä (tarve päivystyksellinen kuten uhkaava raajahalvaus tai vaikea hengenahdistus). Muutoin saat suunnittelukäynnillä ajan hoidon varsinaiseen aloitukseen keskimäärin 3-7 vuorokauden päähän. Sädehoidon kokonaiskesto on yksilöllinen ja sädehoitolääkäri kertoo siitä sinulle tarkemmin ensikäynnin yhteydessä. Joskus hoito voi olla kertaluonteista, mutta yleisemmin useampana päivänä (2-5 kertaa) viikossa annettavaa hoitoa. Yksi hoitokäynti kestää noin 15 minuuttia. Itse sädetys vie vain hetken. Sädehoitoa annetaan arkipäivisin. Ollessasi sädehoituhuoneessa röntgenhoitaja seuraa sinua koko ajan TV-ruudun kautta ja tarvittaessa voit puhua hänelle mikrofonin kautta.

Sädehoidossa käytetään korkeaenergistä säteilyä, joka tuhoaa syöpäsoluja, mutta vaikuttaa myös terveisiin soluihin. Sädehoitosuunnitelman alueella pyritään suojaamaan terveitä kudoksia niin hyvin kuin se on mahdollista.

Syöpätautien ja hematologian poliklinikka

06-826 4229

Sädehoidon sivuvaikutukset ovat yksilöllisiä riippuen, mikä on kohdealue ja kuinka suurta säteilyannosta käytetään. Sädehoito on kivutonta eikä se antokerralla tunnu kehossasi miltään. Saat ohjeita henkilökunnalta sivuvaikutusten hoidosta. Joskus veriarvojasi seurataan sädehoidon aikana.

Jos sädehoidon aiheuttamat sivuvaikutukset ovat poikkeuksellisen voimakkaita (esim. vaikea ripuli, hyvin voimakkaat limakalvo-oireet esim. suuontelon tai suoliston alueella, hankalat iho-oireet) voidaan harkita ylimääräisen tauon pitämistä. Muutoin hoito pyritään toteuttamaan ilman taukoja parhaimman mahdollisen tehon saavuttamiseksi paranemiseen tähtäävässä hoidossa.

Sädehoitoa käytetään paljon myös oireenmukaisessa eli ns. palliativisessa hoidossa, jolloin sivuvaikutukset eivät saa olla liian voimakkaita.

Sädehoito voi joskus aiheuttaa pitkäaikaisia (kuukausien, vuosien kuluttua) sivuvaikutuksia, lisätietoa saat hoitavilta lääkäreiltäsi.

Pukeudu sädehoitoon mennessäsi vaatteisiin, jotka on helppo riisua ja pukea. Hoidossa voit käydä joko kotoasi päivittäin tai yöpyä sairaalan potilashotellissa. Potilashotellista saat tietoa sädehoitoa antavasta paikasta. Kela osallistuu osittain potilashotellin yöpymiskustannuksiin. Jos vointisi niin vaatii, voi lähettävä lääkäri pyytää sädehoitopaikkaa järjestämään sinulle paikan vuodeosastolle hoidon ajaksi. Jos sädehoidon aikana vointisi heikkenee sivuvaikutusten vuoksi, sädehoitolääkäri voi myös järjestää sinulle osastopaikan.

Koska sädehoitopaikkasi ei sijaitse omalla paikkakunnallasi ja matkustamiseen kuluu aikaa, iso osa potilaista tarvitsee lääkärintodistuksen sairauslomaa varten.

Kela korvaa sädehoidon aikaiset matkakustannukset yleisen tai halvimman kulkuneuvon käytön mukaan. Jotta saisit syöpätautien ja hematologian poliklinikalta tai sädehoito-osastolta lääkäriltä luvan oman auton tai taksin käyttöön, sinulla tulee olla siihen lääketieteellinen peruste (huonokuntoisuus). Jos sinulla on jokin muu syy (esim. kulkuyhteydet), minkä takia käytät omaa autoa tai taksia, sinun tulee ottaa asiassa yhteyttä suoraan Kelaan. Kela arvioi tilanteesi ja voi myötää korvauksen. Lisätietoa matkakorvauksista saat Kelan-sivuilta sekä sosiaalityöntekijöiltä.